

roma zastopnike, ki so pooblašteni in imajo legitimacijo za sklepanje zavarovalnih ponudb do katerih se z zaupanjem obračate.

Kdor potrebuje okrepčila, posebno kdor je zaposlen v zaprtih prostorih, ta se zanesljivo varuje z jačanjem mišic in kit, kakor tudi s pospešenjem krvnega toka s Fellerjevim El-safluidom, tem preizkušenim domačim sredstvom. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubička Donja, Elsatrg 341. Savska banovina.

Tisočaki dobro naloženi v »Tekstilnem bazarju«, ugoden nakup raznovrstnih ostankov platna, sukna, barhenta, hlačvine svile itd.

Obrtniki, ali poznate obrtni zakon? Vsak obrtnik mora vedeti, kake pravice in kake dolžnosti ima glede svojega obrta. Sedaj je izšel novi obrtni zakon. Dobite ga v prodajalni Tiskarne sv. Cirila v Mariboru po Din 20.— in poština. Naročujte ga, ker je zaloga majhnal.

Če imate vsaj malo več denarja, da si lahko kupite več knjig, tedaj ti priporočamo roman v treh knjigah: Winnetou. Tega boš bral kar naprej, tako je zanimivi Vse tri knjige obsegajo 12 zvezkov po Din 13.— Vezana knjiga stane vsaka po Din 65.—, celo platno Din 70.— in z barvano sliko na prednji strani po Din 75.—. Knjižnice in čitalnice ne bodo imele za to zimo lepše knjige kakor je Winnetou. Naj poizkusijo, bodo videli, kako jo bodo ljudje radi brali! Zato naj vsa društva, ki še niso te knjige naročila, brž pišejo po njo, sedaj je že na razpolago. Člani društev zahtevajte v svojih knjižnicah roman Winnetou! Knjiga se naroča pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kmetiskim gospodarjem in gospodinjam toplo priporočamo koledar, ki je izšel res za nje. Za gospodarje je Kmetiski koledar, za gospodinjne pa Gospodinjski koledar. Vsak stan s poštnino vred samo 10 Din. Najceneje je za vas, da pošljete znamke v pismu naprej z naročilom Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

»Sumi, šumi, Drava...« — črtice iz zgodovine Maribora, mariborske okolice in Pohorja. Ta snopčič je svojčas izšel kot 13. zvezek Cirilove knjižnice, pa je bil kmalu razprodan. Sedanji snopčič ima nekaj novih črtic s Pohorja. Knjiga stane samo 5 Din (s poštnino 6 Din). Pri naročilu pošljite znamke! Naroča se pri Tiskarni Sv. Cirila v Mariboru.

*

Največja hitrost v izrednih višinah.

Nekaj dni se že vršijo bolj na tistem poskusi z letalom, ki je zgrajeno za višine z razredčenim zrakom (stratosfera), v pariškem predmestju Billancourt v Farmanovih delavnicah. Vodstvo tovarna čuva tajnost, a kljub temu so se raznesli nekateri zanimivi podatki o novem aeroplanu.

Stroj za pogon bo proizvajal 500 konjskih sil. Sestavitelj letala Farman trdi, da bo z iznajdbo daleč prekosil doseženi višinski rekord 10 do 12.000 metrov. Novo letalo preizkušajo stopnjevale. Piloti so pričeli z višino 3000 m in iz te prodirajo višje. Tem potom hoče Farman odstraniti vse nedostatke, ki se še bodo pokazali na motorjih.

V navadnem zraku bo prevozil aeroplan 200 km na uro, v razredčenem — v stratosferi, v višini 15 km — pa tudi 800 km na uro. Računajo z možnostjo, če se bo vse posrečilo, da bo mogoč polet iz Pariza v Newyork v 6 urah!

*

Lanska priloga »Naše slike« je popolnoma pošla in je ni več dobiti.

Cene živini rastejo.

Ponovno smo že napisali, da kmetje preveč popuščajo pri ceni živine. To so kmetje tudi drugod uvideli. Na zahtevo, da bi se naj določila najnižja cena živi teži živine, se ni nihče oziral. Sedaj so dne 7. tega meseca v Beogradu kmetje določili višje cene. Na tem sejmu so se prodajali: biki živa teža po 4—5.50 Din, pitani voli po 5—7 Din kg, krave od 3—4.50 Din, teleta do 5.50 Din kg. Skoro za 2 Din pri kg več kakor pred mesecem. Pozivamo vas zopet, dragi kmetje, ne dajajte živine pod vsako ceno! Držite cene! Ne uničujte samega sebe in svojega gospodarstva! Ali so vaše dajatve kaj padle? Ali je davek nižji? Samo vaši pridelki, samo vaša živina nima cene! Od ust do ust mora iti glas:

Cene živini rastejo, ne prodajajte pod vsako ceno!

— — —

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš vabi vsoje člane, da se v nedeljo dne 24. tega meseca ob 9. uri dopoldne zberejo v učni sobi Sadjarske in vinarške šole, kjer bosta delegata poročala o zadnjem občnem zboru v Ljubljani. Poročiloma bo sledilo kratko poučno predavanje. Naj nikdo ne izostane.

Čebelarstva podružnica pri Sv. Andražu v Slov. gor. ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne pri odborniku Tomažu Toš s sledečim dnevnim redom: Letno poročilo, vplačevanje članarine, volitev odbora in slučajnosti. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

*

Zver v človeški podobi v Londonu.

Našim čitateljem je še gotovo v živem spominu Nemec Kürten iz Düsseldorfa, katerega so obglavili radi veliko umorov, ki jih je zagrešil iz živalske podivjanosti nad deklicami in tudi odraslimi ženskami.

Prestolico Anglije London baš sedaj silno razburja umor majhne Vere Page. Vse je v Londonu na nogah, da izsledi morilca, katerega so nazvali »londonskega Kürtena«.

Omenjeni zločin se je zgodil takole: Vera Page, čedna deklica, je hotela na povratku iz šole obiskati svojo teto, ki je praznovala rojstni dan. Na potu je morilec dekletce nagovoril, ko si je ogledovala izložbena okna. Nazadnje so vi-

dell otroka v spremstvu velikega moža v slaščičarni, kjer jej je kupil raznih sladkarij. Od tedaj je zabrisana za Vero vsaka sled. Šele dva dni za tem so našli mrtvo deklico v vrtu čisto v drugem delu mesta. Med morilcem in med otrokom se je moral odigrati srdit boj, ker so bili konci dekličinih nohtov odlomljeni in ves njen obraz razpraskan.

300 angleških detektivov zasleduje morilca, ker je prišlo ob tej priliki na dan, da je skrivnostno izginilo zadnje tedne v Londonu več otrok.

Do opisanega zločinskega slučaja je bila londonska policija mnenja, da je zapustila izginula deca domačo hišo iz strahu pred kaznijo ali radi pustolovščin. Sedaj je pa vse prepričano, da so postali pogrešani otroci žrtve živalske krutega morilca. Čudno je le dejstvo, da niso doslej odkrili trupel umorjenih otrok.

Zdravniki so dognali, da je ležala Vera Page že dve dni mrtva, predno so jo našli. Iz tega sklepajo, da skriva morilec trupelca kje na posebno javnosti nedostopnem kraju. Policija domneva, da je izvršil duševno bolni morilec strahovite zločine v kaki avtomobilski garaži.

*

Karteli, pospešitelji gospodarske krize.

Mnogo se piše o koristi ali škodi kartelov, t. j. društev, katera imajo kak proizvod svetovno v zakupu, kakor je sladkor, petrolej, šibice itd. in narekujejo svetu tudi cene za te, za obče gospodarstvo. Nam se zdi, da karteli le pospešujejo gospodarsko krizo, kajti v zadnjih letih, ko se pojavlja vedno več kartelov, raste tudi z vsakim dnevom gospodarska svetovna kriza. Karteli imajo namreč moč in kdor je močan, lahko to moč napram slabemu zlorablja, kadar hoče.

Kdor se malo po svetu ogleda in bere raznolike časopise, zve čudne dogodke glede »reševanja« svetovne gospodarske krize. Pred kratkim smo brali, da zaslužijo člani sladkornega kartela veliko premalo za današnje razmere; so primorani podražiti sladkor; to bo zopet dalo povod, da se zvišajo davki na sladkor in gospodarska kriza se vobče poostri, in tako gre to naprej.

Dva čudna dogodka te vrste je približ pred kratkim nemški časopis »Glas svobode« na sramotno soho.

Dunajski kemik dr. Ringer je izumil šibico, katera se da okoli 600krat vžgati, prej ko postane neuporabna. To odgovarja ravno 10 škatlicam naših običajnih šibic. Ko je pa hotel dati ta izum patentirati, je nastopil kartel za izdelo-

„Slov. Gospodar“ stane:

a) v Jugoslaviji:

Celoletno 32 Din.

Polletno 16 Din.

Četrletno 9 Din.

b) v inozemstvu:

Celoletno 64 Din.

Polletno 32 Din.

Četrletno 18 Din.

vanja šibic, kateri uživa od vsake neznatne šibice svoj dobiček, proti temu; s pomočjo denarja je dožgal tajnosti iznajdbe pri patentnem uradu in je onemogočil patentiranje. Kaj bi dal danes vsaki za to, ako bi izhajal z eno šibico znabiti 30 dni, in če bi za to moral tudi dati 1 Din, bi si prištedil samo pri šibicah mesečno — 9 Din!

Drugi slučaj: Znano je, da potrebujemo pri električni luči mnogo žarnic; često odpove že pri prvi porabi. Nek elektrotehnik v Nemčiji je pa izumil žarnico, katera ostane skoro neomejeno porabna. To ni ugajalo znanemu kartelu »Osram«, kateri izdeluje žarnice s kratkim življenjem; odkupil je iznajdbo, pa ne za to, da bi jo uvedel v svrhu omiljenja gospodarske krize, nego da iznajdbo uniči, ker bi se z uvedbo take žarnice kartel sam uničil. Trgovsko načelo je torej: naj trpi ves svet, samo da kartel uživa!

Mnogi izumi bi nam prihranili denarje v žepu, ali morajo ven iz žepa, ker je pohlep po visokem zaslužku na račun ubogega ljudstva prestrašen.

Kaj pa, ko bi se kmetje kartelirali in določili kot ceno 10 Din za 1 kilogram krompirja? Če stane 1 kg petroleja, ki iz zemlje priteče, 7 Din, krompir pa moramo saditi, okapati, ogrebatl itd., bi to nikakor ne bila pretirana cena; poskusimo! Bi to omililo splošno gospodarsko krizo? Gotovo tudi ne! — Karteli delajo naravnost na splošno zaslužnje gospodarstva; to vidi kmet in ne verjame časopisom, kateri hvalijo kartele, ker so k temu potom podkupa primorani. Kmetu je samo treba, da začne že tudi misliti s svojimi možgani!

*

RODOVNIŠKO POROČILO ŽIVINOREJSKE ZADRUGE SLOVENJGRADEC.

Na predlog g. kmet. referenta Werniga se je pred poldrugim letom tudi pri nas začelo gibanje za uvedbo mlečne kontrole ter voditi za kontroliranje živali tudi rodovnik. Med članstvom naše živinorejske zadruga je postalo za to delo veliko zanimanje, nakar se je na sestanku iste v Zadrugnem domu izvolil ozir. pooblastil odbor štirih članov iz gg. Lobe, Vertnik, kmet. absolventa Karner in Schöndorfer, kateri je delo začasnega vpisa krav izvršil od 29. do 30. decembra 1930. Ker so pa potem nastale ovire, ki jih je bilo treba premostiti, kar se je tudi energično zgodilo, smo mogli potem šele čez 5 mesecev, to je bilo po obnem zboru živinorejske zadruga živino pravilno zmeriti in vpisati v rodovnik. Vpisali smo v rodovnik 95 krav, katere merijo po sledeči meri: višina višre najvišja 143 cm, najnižja 118 cm; višina križa najvišja 148 cm, najnižja 120 cm; prsna širina najvišja 52 cm, najnižja 72 cm; kočna širina najvišja 51 cm, najnižja 38 cm; prsna globina najvišja 72 cm, najnižja 55 cm; dolžina trupa najvišja 164 cm, najnižja 127 cm ter enega glavnega bika, ki je star 3 leta, teža 720 kg in ima mero: višina višre 138 cm, višina križa 138 cm, prsna širina 59 cm, kočna širina 57 cm, prsna globina 74 cm, dolžina trupa 164 cm, kateri se po oblikah lahko kosa z vsakim originalcem iz Avstrije. Kupljen pa je bil od pokojnega g. Robiča iz Limbuša. Pri vseh kravah se je vodila mlečna kontrola ter izkazuje sledeči letni zaključek: Najnižja mlečnost 948 litrov, najvišja 4058 litrov letno. V odstotkih sledeči izkaz: do

2000 litrov 26%, od 2000 do 3000 litrov 42%, od 3000 litrov naprej 27%. Pripomniti moram posebno, da izkazujejo mlečnost nad 2000 litrov krave onih posestnikov, kateri imajo že po večini dobro urejena gnojišča in gnojnične jame, med tem ko posestniki krav z mlečnostjo izpod 2000 litrov s kravami vozijo in tudi nimajo še urejenih gnojišč in gnojničnih jam, in je s tem tudi krma veliko slabša. Upam, da se bo mlečnost še znatno dvignila, čim se spravi v obrat mlekarna, ki je takorekoč že na vidiku.

Lahko smo ponosni na izkaz letošnjega zaključka mlečne kontrole, ni se nam potreba skrivati pred inozemstvom, ni nam treba hoditi v tujo državo kupovat drago plemensko blago, katero si lahko sami vzredimo. Z veliko radostjo moram pripomniti, da se nahaja v našem okolišču nekaj takšnih živinorejcev, ki vedo, da se plemensko blago boljše proda, kakor za mesarja. Saj lahko rečemo, da se je k nam svojčas po zaslugi pokojnega g. Jelovška, g. živinorejskega inšpektorja Zidanška, in g. višjega veterinarskega svetnika Pirnata uvozilo toliko originalnih bikov in krav, da bi lahko rekli, da ima slovenjgraški okraj samo originalno marijadvorsko živino, katere je še tudi precej in iz katere si moremo izrediti lepo plemensko živino. Moje geslo je: manj živine, pa tisto lepo v mladosti odgojiti, da bo živina lepa po obliki pa tudi izrazita po mlečnosti, potem smemo upati, da se bo plemenski material iskal tudi pri nas, da postane naš slovenjgraški okraj jugoslovanski marijadvor (Mariahof).

Vodja rodovnika: Anton Apat.

*

Mlinci.

Višek slovenske kuharske umetnosti.

Zlaganje drv »na mlin« je obče znano. Nekaj sličnega vidimo tudi pri izdelavi najznamenitejše in najdražje močnate jedi, katero poznajo pa samo kmetje Gornjedravskega polja in Haloz ter jo označujejo kot »mlinci«. — V dobro loščeno glinasto, s surovim maslom izmazano posodo se naloži nekaj vrst prej kuhanih širokih rezancev »na mlin«, t. j. navskriž. Na te pride plast z vrhnjem in grozdijem mešane skute. Temu sledi zopet vrsta rezancev »na mlin« in plast omenjene skute, in se vrste te plasti tako do vrha posode, katera pride potem v peč. Da pa te vrste niso tako enostavne, napravijo častihlepne in izumljive kuharice za vsako plast rezancev kako drugo vmesno sestavino, kakor stolčene orehe ali lešnike s strdjo, rozine in razno južno, v jeseni tudi razno domače žlahtno sadje itd. Seveda se pripravi taka trudopolna jed samo takrat, kadar se pričakuje kak posebno znameniti gost. Ako vprašate kako imovito kmetico za šalo, kedaj bode zopet pekla »mlince«, dobite navadno kot odgovor: »Kadar bodo zopet prišli škof.« — Wolf-Pleteršnikov slovar omenja sicer neko močnato jed kot »mlince«, toda ta je nekaj popolnoma drugega, kar razvidimo tudi iz opisa Jože Pajka v zbirki: »Črtice

iz dušnega žitka štajerskih Slovencev« (1884). — Izraz »mlinci«, kateri se rabi izključno le v množini, se torej naj usloviri pri prihodnji priložnosti.

Posnemanje mleka.

Mleko lahko posnemamo na dva načina. Prvi in najstarejši način je naraven, ker se maščoba iz mleka izloči sama. Ta način se uporablja še dandanes v večini na srednjih in malih kmetijah. Izvrši se tako, da se sveže mleko nalije v primerne posode, pusti na miru stati določen čas, nakar se maščoba kot najlažja sestavina mleka sama izloči in nabere na vrhu kot plast smetane.

Drugi način posnemanja je umeten in se vrši s strojem, takozvanim posnemalnikom ali separatorjem. Stroj izloči iz sveže namolženega mleka maščobo skoraj docela in zelo hitro. Pri tem dobimo sladko smetano, prihranimo si mnogo dela, posode, prostora in časa. Zato je posnemalnik neobhodno potreben na velikih kmetijah, kjer se redi mnogo krav.

Prvo omenjeno naravno posnemanje pa zopet lahko vršimo na dva načina in sicer glede kakovosti smetane, ali naj bo kisla ali sladka.

Prvi način, s katerim dobimo kisló smetano, je sledeči: sveže namolženo, precejeno mleko nalijemo v široke, plitve posode — latvice. Le te pustimo stati na miru, nakar se izloči smetana. Važna je toplota prostora, kjer stoje latvice, kjer sta od nje odvisna kakovost in količina smetane. Najprimernejša toplota je plus 10 do plus 15 stopinj Celzija. To je nekaka srednja toplota prostora po ziml in dokaj hlad v vročem poletju. Ker pa tako hladen prostor poleti težko dobimo, si pomagamo s hlajenjem. Najprej postavimo žetlar z mlekom v kad prav mrzle vode in vodo po potrebi spremenimo. Tudi latvico ohladimo v mrzli vodi. Latvico nato napolnimo in postavimo v mlečni shrambi na kamenita tla, katera smo tudi polili z mrzlo vodo. Tudi je dobro, če postavimo latvice z mlekom v moker pesek, ki smo ga v ta namen razgrnili po tleh mlečne shrambe. Tako si s hladno vodo uravnamo temperaturo, ki je potrebna mleku.

Mlečna shramba pa mora biti brezpogojno res samo za mleko in mlečne izdelke, nad vse snažna in zračna. Ker se mleko navzame vsacega duha, ne sme biti v takem prostoru razno korenje, kisló zelje, kis in zelenjave, ki rade gnijejo. V taki shrambi bo smetana vedno imela zaduhel, plesniv okus, ravno tako tudi iz nje pripravljeno surovo maslo.

Ako stoji mleko za posnemanje določeno v pretoplem prostoru, se preveč hitro zgodi, kar ima za posledico, da se ne izloči vsa maščoba, ker obliči v gošči. Dobimo torej mnogo manj smetane.

Velikost in oblika latvic pa sta tudi merodajni za količino smetane. Zato jima moramo posvečati posebno pozornost. Latvica naj bo štiri prste visoka, stene morajo biti navpične, premer posode naj ne bo manjši ko dve pedi.